

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій БІДЗІЛЯ

» серпень 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТРАДИЦІЙНЕ І НОВЕ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВОДИДАКТИЦІ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітня програма	Українська мова і література
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Традиційне і нове в сучасній лінгводидактиці» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **014 Середня освіта** предметної спеціальності **014.01 Середня освіта (Українська мова і література)** освітньої програми «Українська мова і література».

Розробник: *Галас Алла Михайлівна*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри української мови**
Протокол № 12 від 26 червня 2023 року

Завідувач кафедри

Наталія ВЕНЖИНОВИЧ

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету
Протокол № 8 від 29 червня 2023 року

Голова науково-методичної комісії

Василь ШАРКАНЬ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	перший	перший
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 1-й семестр аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	1-ий	1-ий
	Лекції	
	20 год.	6 год.
	Практичні (семінарські)	
	22 год.	8 год.
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	–	–
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота	
	78 год.	106 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Традиційне і нове в сучасній лінгводидактиці» є поглиблене засвоєння лінгводидактичних засад навчання української мови, оволодіння знаннями про способи впровадження традиційних і нових навчальних стратегій в освітній процес, застосування сучасних технологій навчання мови в контексті новітніх освітніх концепцій, формування лінгводидактичної компетентності, професійної мобільності, вміння доводити свою спроможність переймати передовий педагогічний досвід і працювати над власним учительським стилем.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Традиційне і нове в сучасній лінгводидактиці» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1).

Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 2).

Уміння застосовувати отримані знання на практиці (ЗК 3).

Здатність визначати, формулювати та розв'язувати проблеми (ЗК 4).

Здатність формувати нові ідеї (креативність) (ЗК 5).

Готовність до безперервного навчання та оволодіння сучасними знаннями (ЗК 9).

Уміння адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності (ЗК 13).

Уміння реалізовувати науково-методичні проєкти (ЗК 14).

Теоретична і практична готовність до викладання української мови та літератури; уміння здобувати, аналізувати, узагальнювати й використовувати інформацію в навчальному процесі (ФК 1).

Здатність до ефективної й компетентної участі в різних формах навчально-педагогічної (батьківські збори, педради, професійні спільноти вчителів української мови та літератури) та наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) у галузі філології (ФК 7).

Готовність до творчого пошуку, саморозвитку, креативності, засвоєння і впровадження нових інформаційних технологій у науковій та педагогічній діяльності (ФК 8).

Уміння орієнтуватися в проблемах сучасного суспільно-політичного життя та визначати власну позицію (ФК 9).

Здатність до розв'язання складних професійно-педагогічних проблем, які вимагають інтеграції знань, практичних умінь і навичок із різних наук (ФК 10).

Уміння організовувати навчально-виховний процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на розвиток особистості учнів чи студентів (ФК 11).

Готовність вивчати й упроваджувати у власну педагогічну й наукову діяльність передовий досвід відомих науковців та вчителів-практиків (ФК 12).

Здатність забезпечувати ефективну комунікацію під час освітнього процесу (ФК 13).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Традиційне і нове в сучасній лінгводидактиці» денної форми навчання є опанування навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП) «Бакалавр».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова і література» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови та літератури, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у різних комунікативних ситуаціях, мовний дискурс художньої літератури, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні.	РН 1
Здатний оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.	РН 2
Застосовує сучасні методики та технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження в конкретній філологічній галузі.	РН 4
Здатний оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми й пропонувати шляхи їх вирішення, аргументуючи власну точку зору.	РН 6
Уміє використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних завдань і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.	РН 20

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **«Традиційне і нове в сучасній лінгводидактиці»**

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Знати новітні лінгводидактичні засади навчання української мови, підходи, принципи, методи, прийоми, засоби навчання української мови в контексті модифікацій освітнього процесу. Зосереджувати увагу на нормах української літературної мови, демонструвати високий рівень розвитку публічної комунікації, послуговуватися коректною науковою і лінгводидактичною термінологією.	РН 1
Аналізувати власну навчальну та науково-професійну діяльність, вміти здобувати нові знання, виявляти готовність до професійної мобільності.	РН 2
Застосовувати сучасні методики та навчальні технології у викладанні української мови в закладах загальної середньої освіти для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження в педагогічній діяльності.	РН 4
Володіти навичками критичного підходу до методичних рекомендацій, прагнути сформувати власний педагогічний стиль, бути готовим оволодівати ефективними практичними діями у професійній діяльності вчителя української мови для досягнення якомога кращих результатів у майбутній професії.	РН 6
Уміти використовувати спеціалізовані концептуальні знання з мовознавчих дисциплін, лінгводидактики, педагогіки, психології для	РН 20

розв'язання складних професійних завдань і проблем.	
---	--

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: залік, модульна контрольна робота, оцінювання усних відповідей й письмових робіт, виконання індивідуальних завдань, тестовий контроль, командні та індивідуальні проекти, презентації.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна і письмова. Усне групове та індивідуальне опитування, тестовий контроль, колоквиум, перевірка індивідуальної самостійної роботи; перевірка виконання письмових завдань; моделювання і розв'язування професійно орієнтованих ситуативних завдань.

Форми модульного контролю: письмова (модульна контрольна робота, тестування), усна (колоквиум).

Форми підсумкового семестрового контролю: усна у формі заліку з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль 1

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота № 1	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6		100
8	8	9	9	8	8	50	

Модуль 2

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота № 2	Сума
T7	T8	T9	T10	T11		100
10	10	10	10	10	50	

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни «Традиційне і нове в сучасній лінгводидактиці»

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	11	22
Моделювання професійно орієнтованих ситуативних завдань і презентація способів їх розв'язання	2	8
Підготовка мультимедійних презентацій	1	5
Презентація проектів	1	5
Підготовка конспектів уроків, планів-презентацій, навчально-методичного	2	10

забезпечення (на вибір здобувача)		
Модульна контрольна робота	2	50
Разом		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Традиційне і нове в сучасній лінгводидактиці» проводиться два рази на семестр, згідно з розкладом модульних контролів, визначених навчальною частиною в межах годин, які відведені на практичні заняття. До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі, які виконали всі види практичних завдань. До початку модульної контрольної роботи здобувачі повинні мати поточні підсумкові бали за практичні заняття та самостійну роботу. Максимальна кількість балів, одержаних під час модульної контрольної роботи, становить 50 балів.

Виконання модульної контрольної роботи передбачає надання відповідей на теоретичні питання, виконання тестових і практичних завдань. Робота складається з одного теоретичного питання, двадцяти тестових завдань, п'яти проблемно-практичних завдань.

Перескладання підсумкового модульного контролю здобувачами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються.

Якщо студент набрав 60 і більше балів, то залік може бути виставлений за результатами поточного оцінювання та модульного контролю на момент оголошення результатів. У разі, якщо студент бажає поліпшити свою оцінку, він складає залік за всією програмою навчальної дисципліни. При цьому в підсумковій оцінці не враховуються накопичені бали.

Здобувач вищої освіти, який не з'явився на модульну контрольну роботу, або ж його модульна оцінка складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний скласти (перескласти) модуль до початку підсумкового контролю у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету.

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модульна контрольна робота 1		Модульна контрольна робота 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Теоретичне питання	1	10	1	10
Тестові завдання	20	20	20	20
Проблемно-практичне завдання	5	20	5	20
Разом		50		50

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

За результатами модульного контролю визначається підсумкова рейтингова оцінка. Оцінка за залік визначається залежно від рейтингового балу. Загальна кількість балів, яку

може здобути студент, – 100 балів. Вона досягається шляхом сумування результатів оцінок за всі види робіт. Здобуті бали переводяться також в оцінку за чотирибальною національною шкалою.

Оцінку **«зараховано» (90–100 балів, А)** заслуговує здобувач, який усебічно, системно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; засвоїв основну і ознайомлений із додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку **«зараховано» (82–89 балів, В)** заслуговує здобувач, який повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

Оцінку **«зараховано» (74–81 бал, С)** заслуговує здобувач, який у цілому роботу виконав, але відповідає на заліку з певною кількістю помилок; вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою.

Оцінку **«зараховано» (64–73 бали, D)** заслуговує здобувач, який знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його в майбутній професії; виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; допускає на заняттях чи заліку помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку **«зараховано» (60–63 бали, E)** заслуговує здобувач, який володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання й використання його в майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка **«не зараховано» (35–59 балів, FX)** виставляється здобувачеві, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку **«не зараховано» (35 балів, F)** виставляється здобувачеві, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

До складання заліку допускаються здобувачі вищої освіти, в яких підсумкова модульна оцінка за семестр становить не менше 35 балів і яким зараховано всі види робіт за цей семестр.

Здобувач вищої освіти, підсумкова рейтингова оцінка якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний поліпшити її до початку підсумкового семестрового контролю під час

чергування викладачів на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. Інакше здобувач не допускається до складання заліку і в нього виникає академічна заборгованість.

Залік із навчальної дисципліни здобувач вищої освіти може не складати, якщо він успішно пройшов усі модульні контролі та його влаштовує підсумкова модульна оцінка. Здобувачі вищої освіти, підсумкова модульна оцінка яких становить від 35 до 59, залік складають обов'язково. Здобувач освіти може підвищити на заліку рейтинговий бал, при цьому за результатами складання заліку оцінка не може бути менша за підсумкову оцінку, яку він отримав за результатами модульних контролів.

Залік проходить в усній формі. На залік виносяться теоретичні, практичні завдання в обсязі навчального матеріалу. Оцінювання результатів навчання на заліку здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за залік заноситься у відомість обліку успішності.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами оцінювання

Шкала ECTS	Диференційована шкала	Недиференційована Шкала	Мінімальний бал – максимальний бал
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре		82-89
C	Добре		74-81
D	Задовільно		64-73
E	Задовільно		60-63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F	Незадовільно		0-34

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні засади сучасної української лінгводидактики

Тема 1. *Предмет, мета і завдання навчальної дисципліни «Традиційне і нове в сучасній лінгводидактиці».*

Співвідношення понять *методика навчання мови, лінгводидактика, лінгвометодика*. Етапи становлення й розвитку сучасної української шкільної лінгводидактики (кінець XX – початок XXI ст.). Основні поняття української лінгводидактики. Зв'язок лінгводидактики з суміжними та іншими науками. Традиційні і сучасні (інноваційні) загальнодидактичні принципи навчання. Лінгводидактичні принципи навчання. Стратегічні напрями навчання української мови. Концептуальні засади вивчення української мови в закладах шкільної освіти.

Тема 2. *Методологічні принципи сучасної лінгводидактики.*

Зміст поняття *підхід до навчання мови*. Підходи до організації навчання української мови. Тематичні групи підходів до навчання мови за критеріями: способом суб'єктної організації навчальної діяльності (діяльнісний, індивідуальний, компетентнісний, особистісний, особистісно орієнтований, особистісно діяльнісний); способом організації засвоєння навчального матеріалу (дедуктивний, диференційований, індуктивний, комунікативно-діяльнісний, системний, системно-лінгвістичний); характером добору й подання лексико-граматичного матеріалу (професійно спрямований, соціокультурний, або українознавчий, текстоцентрично-дискурсивний, функційний, функційно-стилістичний). Інноваційні лінгводидактичні підходи в навчанні української мови (дослідницький, компетентнісний, крос-культурний). Аксиологічний, інтегрований, синергетичний підходи до навчання в сучасній теорії і практиці навчання мови. Рекомендації Ради Європи стосовно мовної освіти. Діяльнісно-компетентнісний підхід у навчанні мови.

Тема 3. Технології навчання української мови.

Традиційні та інтерактивні технології навчання: зіставний аналіз. Сутність понять *інтерактив*, *інтерактивність*, *інтерактивне навчання*. Концептуальні ознаки технології інтерактивного навчання. Різновиди технологій інтерактивного навчання. Кооперативне навчання, колективно-групове навчання, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань. Застосування інтерактивних засобів навчання у викладанні української мови. Інформаційні технології та мультимедійні засоби і методика їх використання у навчанні мови.

Тема 4. Методи навчання української мови.

Тенденції становлення і функціонування системи методів навчання мови на різних етапах розвитку мовної освіти. Типологія традиційних методів навчання української мови. Найбільш поширені класифікації методів навчання (за способом взаємодії вчителя з учнем). Метод усного викладу вчителем матеріалу (розповідь, пояснення). Метод бесіди вчителя з учнями. Метод спостереження над мовними явищами. Метод роботи з підручником. Метод вправ (О. Біляєв). Модифіковані класифікації методів навчання (В. Мельничайко, М. Пентилюк, С. Караман, Л. Рожило та ін.). Проблема систематизації методів навчання мови. Актуальні (сучасні) методи навчання. Інноваційні методи навчання. Інтерактивні методи навчання української мови. Методи колективно-групового навчання («мікрофон», «мозковий штурм» («розумовий штурм»), «лінгвістична дуель»); методи кооперативного навчання (робота в малих групах, у парах, діалог, «акваріум», «карусель», пошук інформації, спільний проєкт, storytelling); методи ситуативного моделювання (імітаційні ігри); методи опрацювання дискусійних питань (метод «ПРЕС», «займи позицію», «зміни позицію», дискусія, «ток-шоу». Практично-проблемні методи. Кейс-метод. Застосування інноваційних методів взаємодії вчителя й учнів, запозичених зі сфери психології, психолінгвістики, психотерапії (*клоуз-тести*, *метод асоціацій*, *метод створення ситуації успіху*, *метод нейролінгвістичного програмування* (НЛП), *комп'ютерні методи*). Психологічні, психофізіологічні і дидактичні особливості функціонування методів навчання. Застосування методів *дидактична гра*, *рольова гра*, *читання в парах* – *узагальнення в парах*, *«ажурна пилка»*, *«акваріум»*, методу лінгвістичної казки, методу проєктів, дослідницького методу, проблемно-ситуативних завдань, комунікативних тренінгів у педагогічній взаємодії з учнями різних вікових категорій. Узагальнена лінгводидактична модель системи методів навчання української мови на основі інтегративно-диференційного підходу (О. А. Кучерук). Перехід від інформаційно-репродуктивних методів до антропоцентричної моделі організації освітнього процесу з мови. Загальноєвропейські напрями розвитку методів навчання мови. Пошук ефективних методів, орієнтованих на особистісну й культурологічну модель організації освітнього процесу з мови. Комунікативні методи. Методи стимулювання

пізнавальної самостійності й навчальної активності учнів. Поєднання алгоритмізованих способів організації навчальної діяльності з творчо-розвивальними, ігровими способами. Варіантність методик навчання мови. Вибір та впровадження традиційних та інноваційних методів навчання української мови.

Тема 5. Типологія і структура уроків української мови.

Основні типи уроків: за дидактичною метою (В. Онищук); за дидактичною метою, технологією і засобами навчання (О. Пометун, Л. Пироженко); за дидактичною метою (В. Біляєв, Л. Рожило); за метою організації (К. Плиско); за дидактичною метою (К. Плиско, С. Караман); сучасна модернізована класифікація уроків (М. Пентиліук). Типи уроків розвитку зв'язного мовлення (класифікації О. Біляєва, Г. Шелехової, М. Пентиліук). Типологія сучасних уроків української мови. Технологія уроку української мови.

Тема 6. Нестандартні уроки української мови.

Поняття нестандартного (нетрадиційного) уроку. Ознаки нестандартних уроків. Типи нестандартних уроків за різними класифікаціями і методика їх підготовки і проведення. Бінарний урок. Урок-дискусія (урок-діалог, урок-диспут, урок-засідання, урок-круглий стіл, урок-пресконференція, урок-семінар). Урок-звіт (урок-аукціон, урок-захист, урок-композиція, урок-концерт, урок-презентація, урок-ярмарок, урок-суд, урок-екзамен). Урок-змагання (урок-конкурс, урок-турнір). Урок-мандрівка (урок-екскурсія, урок-марафон, урок-подорож). Урок-сюжет (урок-казка, урок-картинна галерея, урок-фестиваль, театралізований урок). Урок-гра (урок-вікторина). Урок-аналог відомих форм і методів діяльності (урок-диспут, урок-дослідження). Інші види нестандартних уроків.

Модуль 2. Зміст навчальної дисципліни «Українська мова» в закладах загальної середньої освіти

Тема 7. Сучасне програмне забезпечення шкільного курсу української мови.

Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. Концепція Нової української школи. Модельні навчальні програми з української мови для 5–9 класів Нової української школи. Оновлення змісту навчання в умовах модернізації системи мовно-літературної освіти. Зміна пріоритетів у формуванні змістового компоненту, структури й результатів вивчення української мови як шкільного предмета. Розширення мети й завдань вивчення української мови. Традиційні і сучасні принципи навчання української мови. Структура змістового компоненту модельної навчальної програми «Українська мова. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Голуб Н. Б., Горошкіна О. М.) (2021 р.), модельної навчальної програми «Українська мова. 7–9 класи» (2023 р.) для закладів загальної середньої освіти (автори Голуб Н. Б., Горошкіна О. М.). Предметний (мовна змістова лінія), метапредметний (мовленнєва змістова лінія), компетентнісний (соціокультурна змістова лінія) блоки змістового компоненту програм. Засади модельної навчальної програми «Українська мова. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.) (2021 р.), модельної навчальної програми «Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.) (2023 р.). Пріоритети у викладанні української мови. Форми організації видів навчальної діяльності. Шляхи реалізації навчальних програм. Академічна свобода вчителя.

Тема 9. Шкільний підручник української мови в системі сучасних засобів навчання.
Традиції українського підручникотворення. Підручники з української мови в історично-часовому вимірі. Інваріантні і варіантні функції підручника. Огляд функцій підручника за різними класифікаціями. Зміна традиційних функцій підручника в умовах сучасного соціокультурного контексту. Функції підручника в контексті компетентнісного підходу до навчання мови. Моделі сучасних підручників з української мови. Вимоги до методичного забезпечення підручників. Варіантність підручників з української мови. Електронні підручники – навчальні засоби нового покоління.

Тема 11. *Культура професійного мовлення вчителя-філолога.*
Структура і завдання професійного мовлення вчителя-філолога. Мовна особистість вчителя української мови і літератури. Особливості дидактичного мовлення вчителя. Культура використання термінології у професійній діяльності вчителя української мови.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього					
		лк	п.з.	лаб.	інд. роб.	с.р.		лк	п.з.	лаб.	ін д. ро б.	с.р.
1-й семестр												

Модуль 1. Наукові засади сучасної української лінгводидактики

Тема 1. Предмет, мета і завдання навчальної дисципліни «Традиційне і нове в сучасній лінгводидактиці».	8	2	2			4	10					10
Тема 2. Методологічні принципи сучасної лінгводидактики.	12	2	2			8	12	2				10
Тема 3. Технології навчання української мови.	14	2	2			10	12					12
Тема 4. Методи навчання української мови.	14	2	2			10	14		2			12
Тема 5. Типологія і структура уроків української мови.	14	2	2			10	12		2			10
Тема 6. Нестандартні уроки української мови.	14	2	2			10	14	2				12
Разом за модулем 1	76	12	12			52	74	4	4			66

**Модуль 2. Зміст навчальної дисципліни «Українська мова»
в закладах загальної середньої освіти**

Тема 7. Сучасне програмне забезпечення шкільного курсу української мови.	9	2	2			5	6					6
Тема 8. Предметний зміст шкільного курсу української мови	7		2			5	10		2			8
Тема 9. Шкільний підручник з української мови в системі сучасних засобів навчання.	9	2	2			5	10		2			8
Тема 10. Українська лінгводидактична термінологія.	9	2	2			5	8					8

Тема 11. Культура професійного мовлення вчителя-філолога.	10	2	2			6	12	2				10
Разом за модулем 2	44	8	10			26	46	2	4			40
Усього годин	120	20	22			78	120	6	8			106

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Основні поняття української лінгводидактики.	2	
2	Підходи до організації навчання української мови.	2	
3	Інтерактивні технології навчання.	2	
4	Інноваційні методи навчання української мови.	2	2
5	Технологія сучасного уроку української мови.	2	
6	Нестандартний урок української мови.	2	2
7	Зміст навчання української мови в умовах освітніх модифікацій.	2	2
8	Методика роботи з текстом на уроках української мови.	2	
9	Модель сучасного підручника з української мови.	2	
10	Лінгводидактична термінологія у шкільному курсі української мови.	2	
11	Мовна особистість вчителя-філолога.	2	2
	Разом	22	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Загальноєвропейські тенденції організації процесу мовної освіти і особливості мовної освіти в Україні.	2	5
2	Концептуальні засади вивчення української мови в закладах загальної середньої освіти.	2	5
3	Компетентнісний підхід до навчання української мови.	4	4
4	Інформаційні технології та мультимедійні засоби і методика їх використання в навчанні мови.	4	6
5	Вибір і впровадження традиційних та інноваційних методів навчання української мови.	6	6

6	Методи кооперативного навчання української мови.	4	6
7	Класифікації уроків в українській лінгводидактичній традиції.	5	5
8	Методичне моделювання аспектичних уроків української мови.	5	5
9	Методика підготовки і проведення нестандартного (нетрадиційного) уроку української мови (на вибір здобувача).	6	6
10	Структурна варіантність нестандартних уроків.	4	6
11	Варіантність модельних навчальних програм з української мови.	5	6
12	Використання медіатекстів на уроках української мови.	3	5
13	Трансформація мовленнєвої змістової лінії.	2	3
14	Аналіз варіантних підручників з української мови за модельними навчальними програмами для учнів 5–6 класів.	10	12
15	Дискусійні питання сучасної лінгводидактичної термінології.	10	12
16	Проблемні питання функціонування лінгводидактичних термінів у підручниках та інших жанрах навчальної літератури для закладів загальної середньої освіти.	6	14
	Разом	78	106

6.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання призначені для відпрацювання пропущених занять із поважних причин, а також мають на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі одержують у процесі навчання, та застосування цих знань на практиці:

1. Самостійний пошук джерел, робота з матеріалами в мережі Інтернет, поглиблене вивчення наукових, науково-методичних джерел. Науковий аналіз здобутої найновішої інформації з проблем педагогічної діяльності. Реферування й анотування матеріалів.
2. Спостереження за професійною діяльністю вчителів і навчальною діяльністю учнів, аналіз власних спостережень.
3. Вивчення досвіду творчих вчителів української мови і літератури.
4. Здійснення педагогічного дослідження (анкетування, опитування, інтерв'ю).
5. Розроблення навчально-методичного забезпечення до уроків /занять з української мови (схем, металічних карт, таблиць, конспектів (фрагментів) уроків, мультимедійних презентацій тощо).
6. Укладання словника професійного мовлення вчителя-філолога.
7. Моделювання педагогічних ситуацій і вирішення проблемних ситуативних питань.
8. Неформальне навчання (навчання на освітніх онлайн-курсах, участь у дидактичних майстернях, майстер-класах, тренінгах, семінарах).

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: офісні додатки, електронне навчання в середовищі Moodle, сайт електронного навчання УжНУ (<https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>), Google Meet.

Обладнання: персональний комп'ютер, мультимедійний проєктор, інтерактивна дошка.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Галас А. Традиційне і нове в сучасній лінгводидактиці: Навчально-методичний посібник. Ужгород, 2023.
2. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <http://mon.gov.ua/konczepczya.pdf>
3. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців: монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.
4. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс: посібник для студентів пед. університетів та інститутів / кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. Київ: Ленвіт, 2011. 366 с.
- 5.

Допоміжна література:

1. Бондаренко Н. В. Ресурсний потенціал уміжпредметнення у компетентнісному навчанні мови. *International scientific innovations in human life. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference*. Cognum Publishing House. Manchester, United Kingdom. 2021. С. 107–116.
2. Бондаренко Н. В. Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання. *Молодь і ринок*. 2019. № 7 (174). С. 130–135.
3. Бондаренко Н. В. Текст-метод і досвід його ефективного застосування у навчанні мови. *The world of science and innovation*. Cognum Publishing House. London, 2021. С. 369–378.
4. Бондаренко Н. Текстоцентрична система вивчення державної мови: теоретичні і практичні аспекти. *Державотворча й об'єднувальна функції української мови: реалії, здобутки, перспективи*. Ужгород: Ліра, 2009. С. 143–153.
5. Бондаренко Н. Україна під «ною парасолькою грамотності». *Нова педагогічна думка*, 2020. № 2 (102). С. 55–59.
6. Бондаренко Н. В. Як учити учнів запитувати – відповідати на основі текст-методу. *Fundamental and applied research in the modern world*. Abstracts of the 7th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Boston, USA, 2021. С. 250–259.
7. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Дидактико-методичні засади сучасного уроку української мови у старшій школі. *Гуманітарний вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка*. Полтава: ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка, 2017. Вип. 1. С. 81–89.
8. Бондаренко Н., Косянчук С. Класифікаційна модель запитань для реалізації в освітньому процесі. *Нова педагогічна думка*, 2021. № 1 (105). С. 12–17.
9. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Розвиток життєвих компетентностей старшокласників засобами підручника української мови. *Проблеми сучасного підручника*. Київ, 2018. Вип. 21. С. 44–56.
10. Голуб Н. Категорійний апарат сучасної української лінгводидактики: проблеми і перспективи. *Дивослово*. 2013. № 6. С. 14–18.

11. Голуб Н. Методи в теорії й практиці навчання української мови у закладах загальної середньої освіти: аналітичний аспект. *Українська мова і література в школі*. 2021. № 1. С. 2–8.
12. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М. Концепція навчання української мови учнів старшої школи. Київ: Педагогічна думка, 2019. 56 с. URL: <https://tinyurl.com/4hav4f86>
13. Голуб Н., Горошкіна О. Методи дистанційного навчання української мови. *Український педагогічний журнал*. 2022. № 4. С. 148–158.
14. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
15. Горошкіна О. М. Функції підручника української мови в компетентнісній парадигмі. *Studia Ukrainika Posnaniensia*. 2019. №1. С. 93–102.
16. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків: Вид. група «Основа», 2012. 176 с.
17. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головн. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
18. Корицька Г. Р. Камертон філолога: відлуння. Режим доступу: <http://korycja-kamerton.hol.es/>
19. Корицька Г. Р. Камертон філолога. Режим доступу: http://korycja50.blogspot.com/p/blog-page_20.html
20. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Словник-довідник із методики викладання української мови. 2-е вид., виправлене і доп. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 306 с.
21. Кучеренко І. Теоретичні і методичні засади сучасного уроку української мови в основній школі: монографія. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2014. 410 с.
22. Кучерук О. А. Методологічні засади особистісно орієнтованої лінгводидактики. *Українська мова й література в школі*. 2013. № 6. С. 20–24.
23. Кучерук О. А. Основні напрями розвитку електронної лінгводидактики. *ISSN Online: 2076-8184. Інформаційні технології і засоби навчання*. 2014. Том 41. С. 83–91.
24. Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 420 с.
25. Лінгводидактичні аспекти фахової підготовки майбутнього вчителя: [зб. наук. праць; за матеріалами VI Всеукраїнського наук.-метод. семінару викладачів і студентів, 27 березня 2014 р.] / за ред. К. Я. Климової. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014.
26. Масловська Л. Мовленнєвий розвиток здобувачів освіти як носіїв культурно-мовних цінностей засобами української мови: результативність інноваційної діяльності. *Дидактика: теорія і практика*. Київ: Педагогічна думка, 2018. С. 88–96.
27. Надолинська А. С. Формування лексикографічної компетенції у студентів філологічних спеціальностей: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 «Теорія і методика навчання (українська мова)». Одеса, 2012. 236 с.
28. Нікітіна А. В. Педагогічний дискурс учителя-словесника: монографія. Київ: Ленвіт, 2013. 338 с.
29. Омельчук С. Етапи розвитку української лінгводидактики за часів незалежності України. *Педагогічні науки: зб. наук. праць*. Вип. 98. Херсон, 2022. С. 5–14.
30. Омельчук С. Дослідницький підхід до навчання мови: лінгводидактичний словник-довідник: навч. посібн. Київ, 2015. 56 с.
31. Омельчук С. Українська лінгводидактична термінологія з погляду нормативності. *Українська мова*. 2015. № 1. С. 50–59.
32. Педагогічна майстерність учителя української мови і літератури в системі післядипломної освіти: акме-синергетичний аспект: термінологічний словник-довідник / автор-укладач В. В. Сидоренко. Донецьк: Витоки, 2013. 100 с.
33. Пентилюк М. Мовна особистість майбутнього вчителя-словесника в контексті професійної підготовки. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2014. Ч. 2. С. 290–297.

34. Пентиліук М. Професійна підготовка студентів-філологів. Засвоєння лінгводидактичної термінології. *Дивослово*. 2005. № 11. С. 21–24.
35. Пентиліук М. Розвиток української лінгводидактики в контексті державного стандарту базової і повної освіти в Україні. *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. Львів, 2010. № 50. С. 123–130.
36. Пентиліук М. Уроки зв'язного мовлення чи розвитку комунікативних умінь і навичок. *Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики*: збірник статей. Київ: Ленвіт, 2011. С. 137–146.
37. Пентиліук М. І., Нікітіна А. В., Горошкіна О. М. Концепція когнітивної методики навчання української мови. *Дивослово*. 2004. № 8. С. 5–9.
38. Пентиліук М. І., Окуневич Т. Г. Методика навчання української мови у таблицях і схемах: навч. посібник. Київ: Ленвіт, 2006. 134 с.
39. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Режим доступу: https://nvk-lisey.at.ua/_ld/0/2_BTn.pdf
40. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. За ред. О. І. Пометун. Київ: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
41. Попович А. Особливості модельних навчальних програм з української мови для 5–6 класів. *Проблеми сучасного підручника*. Київ, 2021. Вип. 27. С. 195–204.
42. Семеног О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: Монографія. Суми: ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. 404 с.
43. Семеног О. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки). Монографія. Київ, 2007. 303 с.
44. Словник-довідник з української лінгводидактики / За ред. М. Пентиліук. Київ: Ленвіт, 2003. 149 с.
45. Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики: монографія / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 352 с.
46. Туркевич О. Терміни *компетенція* і *компетентність* в українській лінгводидактиці. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*: зб. наук. праць. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2013. Вип. 8. С. 130–135.
47. Штафірна Л. О. Теоретичні мовно-мовленнєві особливості формування публічного мовлення майбутніх учителів української мови. *Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики*: монографія / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. С. 266–275.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Вебсайт МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
2. Вебсайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Електронні версії підручників. URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>.
3. Український проєкт «Якість освіти». URL: <http://yakistosviti.com.ua/uk/Golovna>
4. Сайт видавництва «Дивослово». URL: <https://dyvoslovo.com.ua/>.
5. Путівник реформою НУШ: усе, що потрібно знати вчителю. Освіторія. URL: <https://osvitoria.media/experience/putivnyk-reformoyunush-use-shho-potribno-znaty-vchytelyu/>.
6. Освітньо-консультативний центр «Освіта». URL: <http://www.osvita.org.ua>
7. Вебінар: Простими словами про складне: сучасні методи викладання української мови та літератури. URL: <https://vseosvita.ua/webinar/706/cabinet>